

Gospodarske stvari.

Kolje za vinograde.

M. Vinogradar naj zasaja nove vinograde ali obdeluje stare, potrebuje v vsakem slučaju mnogo kolja, katerega cena precej globoko vinogradarju v žep sega. Zato kaže tukaj nekoliko o tej imenitnej vinogradarskeji potrebi spregovoriti.

Ako se kolje nacepa iz manj trdega ali celo mehkega lesovja, tedaj kolje menj stane in potroški so na videz za prvi čas manjši. Ali tako kolje kratko časa trpi in vinogradar s tem ni nič na boljem. Ako pa na drugi strani vinogradar v vinogradu s koljem skopnje in ako prekratko, nagnjito ali pol zgnjito kolje rabi, mu nekoliko silnejši veter vse na tla pomeče in trsje z grozdem težko obloženo nima na takih kolih potrebne podpore in škoda je še hujša in večja. Za veliko, rekel bi, za pol časa si pa moremo kolje vinograjsko trpežnejše napraviti, to pa brez posebnih potroškov, ako jih s kako primerno stvarjo pomazemo. Ako se za to navadni premogovi katranovec porabi, tedaj je mogoče to tudi po zimi opravljati, ko drugega silnega dela ravno ni. Katranovec se zavreje, da je prav vroč in ošpičeno kolje se v vreli katranovec pomaka in s čopkom do polovice gori maže. Kol tako visoko s katranovcem pomazati je zaradi tega potrebno in dobro, ker posebno tam, kjer iz zemlje pride, najprej les gnjiti začne. Pozneje se kol zopet ošpiči in tako vedno globočeje v zemljo leze.

Tako pokatranjeno kolje celo v prav vlažni in mokrotni prsti za polovico dalje trpi od nepokatranjenega. Katranovec na kolji ima pa še tudi drugo vrednost. Na takem kolji se razno mrčesje ne vgnjezduje rado, kar v razpokah nepokatranjenega rado stori. Kolje se mora že po zimi katranovati, da se kolje do porabe lahko popolnoma posuši. Ako se kolje še le v poslednjem trenutku pred potikanjem in postavljanjem v vinogradu katrani, je potem takem koljem silno nesnažno. Delavec ima vse roke polne črnega katrana, ki se ob vsaki reči poprijema in pozna. Pa še nekaj druga je, kar proti kesnemu katranjenju kaže, namreč od pozno pokatranjenih kolov grozdje rado neprijeten duh na se potegne, ki se pozneje še v vinu pozna. Ta katranovi duh pa ne pride skozi prst in po koreninah trsovih v grozdje, ampak jedino le po tem, da se je grozd še nesuhlega katrana na kolji dotikal. Če se kolje prej do dobrega posuši, se kaj takega nikdar ne zgodi.

Tudi z drugimi tvarinami se more vinograjsko kolje bolj trpežno narediti. K temu spada posebno kreosot. Toda tudi po ti tvarini se grozdje rado posebnega duba navzame, ako se ne ravna prav. Kolje se mora v tekočino, v katero se je kreosot v primerni množini primešal, vlagati tako, da ga tekočina do dobra prešine, ali, da se kolje

te tekočine popolnoma napije. Potem se mora prav dobro posušiti in zdaj še le v vinograde potakniti. Na tak način se trpežnost vinograjškega kolja za polovico časa poveča. (Koneč prih.)

Zaradi pokončevanja gosenic se nam piše iz Ljutomera: V naši okolici, posebno na polji se je že lanskega leta prikazalo veliko gosenic in tudi letos jih imamo pričakovati. Zatega del naj gospodarji in viničarji pridno pobirajo gosenična gnjezda in odrezujejo mladike, kjer je nalepljenih goseničnih jajčic, dečkom, ki ne hodijo več v šolo, naj branijo loviti ptice; pastirjem pa naj strogo prepovejo, da ne pobirajo pticam jaje in mladicev iz gnjezd. Tako se ognemo velike škode.

Grdi pokončevalci ptičev so Italijani, ki imajo neumno navado, najdrobnejše ptičice loviti in pojediti. Na sto tisoče ptičic, katere od nas čez Italijo potujejo v južne kraje, pololovijo požrešni Italijani. Nedavno je takov požeruh na železnico v Genovo djal vrečo 45 kil težko samih ubitih ščinkovcev, zebic, senic, strnadekov, slavičev. Mi varujemo ptičice, a Italijani nam jih lovijo in ubijajo.

Kupčija z zrnjem slabo kaže; v tuje dežele gre malo pridelkov, domači trgovci pa kupujejo le za skrajne potrebe. Jaje so na dunajski trg predzadnji teden poslali 1,280.000. V Maribor je dahajalo letos veliko kupcev za špeh.

Dopisi.

Iz Maribora. (Štetje ljudi) je tukaj dogotovljeno. Našteli so 17.628 duš z vojaki vred, katerih je 1604. Nemcev, pravih in ponarejenih, imamo 13.385, Slovanov 2699, namreč 2431 Slovencev, 65 Čehov, 183 Slovakov, 3 Poljake, 6 Hrvatov. Magjarov je 668, med temi 654 vojakov, Italijanov in Romanov 41. Vseh inozemcev je 634. Da so našli samo 2431 Slovencev, temu se ne čudimo. Veliko imamo namreč še odpadnikov, renegatov, po sili Nemcev. Ti in pravi, večidel k nam s trebuhom za kruhom iz Koroškega, Bavarskega in Württemberskega itd. priseljeni Nemci so pa sebe in vse posle slovenske brez vprašanja zapisali v predelek: Umgangssprache „deutsch“. Koliko Slovencev utegne uže biti v Mariboru, to nam kaže smrt, ki nepristranski kosi Nemce in Slovence. Od 5.—11. februarja t. l. umrlo je 9 ljudi, med temi 5 Slovencev in 4 Nemci. To razmerje ne bo veliko krivo gledé na vse prebivalstvo. Dekle, hlapci, pomočniki so skoraj sami Slovenci, blizu polovica vseh stanovnikov. Utegne toraj v Mariboru biti 9000 Slovencev poleg 8000 Nemcev in ponemčenih renegatov. Bržčas ni več kakor 2431 Nemcev, ki bi ne znali čisto nič slovenski! Nemški prenapetneži porivajo Slovence skoz dveri od sebe, a ti jim silijo skoz okna v mesto in oken je več. V nekaterih desetletjih bo Maribor tudi priznan kot slovensko mesto.

Od sv. Marjete pri Pesnici. (Nasledki svobodne odrtije.) C. k. okrajno glavarstvo v Mariboru tirja uzrokov, zakaj je v naši srenji 40 oseb v Oseku pa 35 menje, kakor pred 10. letmi. Čudi se več kdo, pa resnica je. Slabe letine so marsikterega posestnika djale na kant. Neusmiljeni eksekutorji so nekaterim, posebno tistim, ki so se vsemogočnim rokam oderuhov izročili, brez prizanašanja vzeli živino, pohištvo, orodje, vse kar se je dalo premakniti; pustili so le žene in otroke, posli pa so šli se ve da s trebuhom za kruhom, kakor tudi odrasli sinovi in hčeri. Na zadnje je bil tudi posestnik primoran oditi. Drugače bi ga bili drugi izpodili. Tako je v Močni v Marječki srenji nad veliko cesto lepo hišno in hlevno poslopje prazno. Človek bi se lahko razjokal, ako vidi poslopje od daleč najlepšo prazno in dveri odprte, da veter ž njimi lopa; nikogar ni, da bi jih zapiral, streha trohni, dež zidovje premaka, njive pa so zapuščene, nezorane, neposejane. Deset prebivalcev bi lahko samo tamkaj živelo. Isti posestnik je zapustil hišo in domovje ter zbežal v drugo srenjo. Na drugem kraju se je enako godilo. Lepo kmetiško posestvo je brez prebivalca. Oderuhi so posestniki vzeli vse, da sirota ni bila v stanu več zemlje obdelovati, ne dače plačevati. Slednjič še proda, kolikor mogoče, upoštoji loge in zbeži, kakor iz roparske jame, ker brez orodja, brez pomoči jej je bilo posestvo zastoj, na zadnje še nekdo hišo zapali, da zdaj še menje vrednosti ima. Tamkaj jih je bilo nekda po 10 oseb. Od sv. Marjete do meje Jareninske župnije ni enega kmeta več; vse je v tujih rokah; na pušah pa je zmirom manj ljudi, kakor na kmetijah. Enako od sv. Marjete do Leitersberga, kder so nekda bile velike kmetije, je zdaj še edini kmet g. Purgaj. Prvo posestvo nad sv. Marjeto je last neke posestnice v Gradci; leži celo pusto, le trava raste na njem, katero prodava, toraj tudi ni veliko ljudi potrebnih, ker ni treba orati, ne sejati, ne žeti, ne mlatiti. Veliko posestev je v oblasti takih gospodarjev, ki dajo malo delati, tedaj tudi malo ljudi potrebujejo. Kder je toraj prej po 10 ljudi prebivalo na seliščih, najdemo zdaj le enega, dva ali k večjemu tri. Nekatere številke so tudi celo prazne ali razdijane. Ako ne dobimo skoro drugih zdatnih postav zaradi kmetijstva, bo v desetih letih še menje prebivalcev. Grozni liberalizem je toliko škode napravil s svobodnim oderuštvom, da bo morda 50 let preteklo, preden pridejo boljši časi za kmetiški stan. Ni še poznati, da bi se kaj na bolje obračati začelo. Ostro kaznovanje oderuhov se mora kmalu začeti, ker so grozne pijavke za posestnike. Znani graški oderuh je nekega Nemca privabil k sv. Marjeti, mu prodal nakupljeno posestvo, ter mu veliko stotin iz žepa izlekel, na zadnje, ko ni bil v stanu po rokih slednji del plačati, mu je zopet posestvo vzel, zdaj nima ne denarja ne posestva in kot oderuška žrtev zdihuje. Letos bo zopet več posestev oropanih, ker vino-

gradi ne kažejo veliko upanja. Oke so vmes črne po deževju v zimskem času. Oderuhi pa ne bodo imeli usmiljenja. Pri zadnjem štetju se je pri sv. Marjeti precej ljudi, kakih 30, prerodilo, akoravno so slovensko mleko od svojih mater srkali, trdih Nemcev najdemo le kakih 8.

Od Novecerkve. (Tatje, poroke.) Še ni dolgo, da so v Celji postavili novo, veliko poslopje za jetnike, sedaj pa je baje uže za polovico premalo. Te dni smo slišali, da so 110 jetnikov morali iz Celja drugam odposlati, ker niso imeli za nje več prostora. Vendar se še mnogo potepuhov po svetu klati, kateri so za ječo popolaoma zreli. Pri nas je lansko leto pereči ogenj svinjerecem mnogo škode napravil. Sedaj pa vbogim kmetom nesrečni tatje hočejo pokrasti vso slanino, kolikor so si je nasušili. Tako so uni večer najstarejšemu tukajšnjemu oštirju pobrali do zadnje klobase vso slanino, ktero si je za svojo oštarijo priredil. Pri dveh drugih večjih posestnikih pobrali so mnogo kuretine, vbogi udovi pa so ukradli ovce, med tem ko je ona svoji bližnji sosedji v smrtni bolezi stregla! Naši tatje pa so tudi prav usmilječni ljudje. Ko je uboga udova zapazila zgubo svoje ovčice, je posebno po volni in koži tarnala. In glej! že drugi večer jej povrže tat kožo ukradene ovce, kosti pa je sam ali v družini urno obral, da bi mu tatvine nihče ne mogel spričati. Najbolj zrelega, ki še cerkve ni pustil pri miru, spravili so za par let v posilno delavnico — pa kaj to pomaga, ker si takšni potepuhi še po ječah napravljajo znanja, da se potem ženijo, kakor hitro „kajbo“ odslužijo. Kdaj dobi zopet občina pravico uplivati na ženitve nemaničev, kateri njej toliko zadreg in stroškov delajo!? — Število porok je zadnja leta nenavadno poskočilo. Pretečno nedeljo se je 9 parov svatov na novo oklical. Med njimi — se ve da — mnogo gostačev ali oferjev. Kdo se bode čudil, da se tudi siročina ž njimi množi?

Od Savinje. (Nemčur.) Z vso silo si prizadevajo naši zakleti sovražniki naše vrle narodnjake posebno pa poslance pri ljudstvu ob zaupanje in poštenje spraviti. Eden takih sovražnikov je v Celji. Par dni pred shodom volilcev v Žavci je ljudem pripovedal: „Dr. Vošnjak in njegovi tovarši so krivi, da bomo imeli sedaj večji davek in zato so naši „pavri“ tako srditi na njega; ako pride v Žavec, ga bodo strašno stepli itd.“ Pa siromaček se je strašno zmotil, ker on le nemške in nam sovražne umazane časopise bere, ter ne ve, da slovenski kmet ni tako neveden, da bi vsakemu nemčurskemu vekaču verjel; posebno pa v Savinskej dolini ne bo skoraj več za nemčurske laži tal najti, to pa, kolikor dalje od Celje, toliko boljše je: Gornji-gradski okraj je bolj naroden ko Vranski, Vranski bolje od celjskega. Pri nas se bo že težko ves najšla, kder bi se kakov slovenski časopis ne čital. Neki rodoljub mi je pravil, da v gorato Solčavo, ki šteje komaj okolo

800 duš, dobaja „Slov. Gospodar“ v 18. iztisih. Omenim naj tudi, da se je zgoraj omenjeni nemščur pri sedanjem številjenji ljudstva v rubriko „občevalni jezik“ nemški vpisati dal, čeravno je sin slovenskih staršev v sredi Slovencev doma. Oj, kako grdo je podoben biti rudečebradcu Judežu!

*** * Iz Celja.** (Štetje — mirodvor.) Občina „celjska okolica“ šteje 2378 prebivalcev; med njimi se je dalo vpisati 119 oseb za Nemce. Izvzemši toraj nekoliko nemških rodbin je okolica čisto slovenska. Toliko bolj se moraš čuditi, da na novo napravljenih tablicah, ktere so se nabile po vseh hišah nad pragom, nahajaš soseskino ime zapisano — v nemškem jeziku, na primer. Unter-Kötting, Ober-Kötting, Schlossberg itd. namesto da bi se bila soseskam zapisala imena v lepi slovenščini Spodnja Hudinja, Zgornja Hudinja, Zagradom itd. Nerazumljivo nam je, kako more po veliki večini narodni občinski odbor dopustiti, da cela celjska okolica zajde pred vsem pametnim svetom v toliko sramoto! Sicer čujemo, da nameravajo slovenski narodnjaki po okolici tablice zopet iztrgati ter zamenjati ptaja šemasta imena s poštenimi slovenskimi in domačimi napisi. Dr. Prosinaggg zapusti Celje ter se preseli v Trbovlje. Celjani mu želijo — srečno pot. Pravijo, da je leta mož naj bolj zakrivil, da se je za celjsko mesto napravilo z grozovitimi stroški novo pokopališče v Čretu, ktero je okolo 16.000 fl. stalo, kjer se pa skoraj nihče iz mesta ne pokopavlja. Kajti bolj neugodnega in neprimernega kraja niso mogli stakniti za pokopališče, kakor za sv. Jožefom. Okoličanski mirodvor pa leži na jako prijaznem hričeku v Gaberjih in ker mestni zastop ne sme siliti meščanov, da bi se morali pokopavati v Čretu na mestnem pokopališču, so si najimenitnejše rodbine že izbrale svoje grobe na okoličanskem pokopališču. Priznavati pa moramo, da si je dr. Pr. kot vodja mestnega muzikalnega društva pridobil velike zasluge za društveno godbo. Tudi celjski Nemci ga bodo težko pogrešali.

Iz Artič. († Č. g. Luka Sevšek), naš preljubljeni dušni pastir so nam dne 3. februarja t. l. umrli. Dne 5. febr. potem so imeli sijajen pogreb, katerega je se udeležilo 12 duhovnikov in mnogo ljudstva iz domače fare pa tudi iz sosednih. Preč. g. dekan Fr. Mikuš so govorili slovo. Bog plati! Ranjki gospod so pri nas pastirovali 7 let in 2 meseca. Bili so nenavadno prijaznega in milega obnašanja. Farno cerkev dali so lepo zmalati. Kupili so tudi nov zvon, ki tehta 1300 kilo. K nam prišedši bili so zmiraj zdravi in krepki do lanske jeseni. Takrat začeli so bolehati pa vendar službo vselej opravili. Časih se je videlo, da se močno silijo. V nedeljo 30. jan. so rano službo božjo imeli in slednjič besedo božjo oznaovali. Popoldne pa so bili hipoma zadeti od mrtvuda tako, da niso mogli več govoriti. Dne 3. febr. t. l. ob 1. uri zgodaj so umrli. Bog bodi obilen plačnik za vse! Naj počivajo v miru. J. Slovenec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veliko hrupa delali so nemško-liberalni listi, ker je naš poslanec g. dr. Vošnjak naučnega ministra povprašal, zakaj se od lani ni nič zgodilo Slovincem v prid na gimnazijah, realkah in učiteljskih, pa tudi ostro grajal primorskega namestnika Depretisa, zakaj italijanči, kder ne more nemčiti, da le Slovence in Hrvate poriva nazaj. Vsak dober Avstrijan je hvaležen dr. Vošnjaku, da je enkrat prhnil v ovo gnezdo. Kaj je minister odgovoril, o tem je govor v vodnem članku. Čehom je minister obljubil vseučilišče; to nam je poročstvo, da tudi Slovenci sčasoma kaj dobimo; česki poslanci nas vselej podpirajo. Konservativni poslanci štajerski so 1280 prošenj vložili, v katerih kmetje prosijo postavne pomoči zoper razkosavanje gruntov itd. Tudi g. Herman je vložil več takšnih mu doposlanih prošenj. Finančni minister pa je zakonski črtež o zemljiškem davku predložil; črtež je kmetom jako ugoden tako, da se liberalci uže jezijo, ker ne bodo imeli s čim kmeta begati; dosedanja dačna svota 37½ milijona ostane, a ker bode več kakor 3.000.000 novih joh obdačenih, ki so prej brez davka bile, bode gruntna dača sploh znižana. To je tako resnično, da vsi listi priznavajo. Pa tudi tisti, ki so do sedaj neobdačene grunte imeli, ne bodo naenkrat več dače dobili, ampak polagoma se jim bode nalagala do l. 1892. vsako leto nekaj! Da pa državna blagajnica ne ostane na slabem, snuje se črtež o „borznem davku“ katerega bodo denarni mogotci plačevali, večidel Judje; borzni davek utegne dati po 7 milijonov na leto. Tako je prav. Denar se naj jemlje od ondot, kder ga kaj je. Naši poslanci so tudi davek na igralne kvarte pozvišali. Tudi prav! — Namesto liberalca dr. Lehmajerja imenovan je profesor bogoslovja č. g. dr. Werner za sekejskega načelnika v naučnem ministerstvu. Liberalcem se kar lasi ježijo. — Dunaj šteje 1.200.000 duš. — Nemški kmetje so zborovali v lvniku pozvani od samih liberalnih kričačev, pa se gotovo ne bodo dali za nos voditi. Kar so jim ti svetovali, je pač revno: namreč posilno zavarovanje proti ognju. No, to je nov davek v prid liberalnemu kapitalu! — Tako imenovani nemški „šulverein“ skupil je 58794 fl. in hoče vzdrževati več ponemčevalnih šol, med temi tudi ono v Pekrah nad Mariborom pa, kakor čujemo, s šolo v Pekrah ne bo nič! — Pet občin ptujskega okraja vložilo je prošnjo pri c. k. glavarstvu za slovenske dopise. Prošnja se je odbila, češ, da je „protipostavna“. Nam se pa boče zdeti, da je Slovincem djansko enakopravnost v uradih in šolah zabranjevati „protipostavno“. — Velik škandal je c. k. glavar Litijski na Kranjskem, znani liberalce g. Vestenek, nedavno učinil. Prišel je on pa davkar Rotter in kontrolor Moschner in žandarski narednik Wagner in pruska prišleca Wehrhan, oča in sin, vsi močno pijani po noči ob 11. uri 6. febr.